

Minnesanteckningar LTS höstmöte 2009

Plats: Teater Västmanland

Nedan följer en summering av LTS höstkonferens i Västerås 2009. Endast delar av diskussionerna under de två dagarna refereras – det gäller i första hand sådant som LTS styrelse bör arbeta vidare med under kommande år.

5 november

Inledning från LTS styrelse:

Styrelsen har diskuterat profilfrågor efter senaste vårmötet. De senaste fem åren har vi diskuterat samarbetet med Riksteatern i hög grad – men vi tror att vi nu måste vidga frågorna. Från politiskt håll och regeringshåll pekar man tydligt på skolan (Skapande skola osv.) Vi måste utveckla detta under ett antal år. Några konkreta förslag på insatser är:

- ett möte mellan skolpolitiker och kulturpolitiker på SKL
- ett möte med lärarfacken
- ett skolseminarium på Bibu
- att sprida goda exempel
- att samarbeta med Riksteatern om dessa frågor

Mötesplatser där LTS deltar 2010

- LTS vårmöte i Visby 21-22 april
- Bibu, Lund 5-8 maj
- Almedalen, 4-10 juli
- SKL:s kulturkonferens hösten 2010
- Riksteaterns teaterdagar

Samarbetet med Riksteatern

Vi kommer inte att ändra avsiktsförklaringen från 2005 – den håller, vi ska istället arbeta mer med innehållet. Samarbetskommittén fortsätter sitt arbete. Lotta fick i uppdrag att skicka ut LTS återsrapportering gällande samarbetsprojekten till alla (den finns nu på LTS webbplats under rubriken projekt.)

Styrelsen kommer att bjuda in regionala riksteaterordförande till vårmötet. Ulf Bexell från samarbetskommittén och Hans Björke kommer först att bjuda in de regionala ordförandena till ett möte på teaterdagarna i november.

Vi måste samarbeta inför portföljmodellen för att diskutera vad som ska ligga i scenkonstfacket i portföljen. LTS styrelse kommer att ordna en träff med ordförandena i Länsmusikens och Läns museernas samarbetsråd för att diskutera hur vi kan samverka kring portföljen.

Lotta Biörnstad informerade om vad som hänt efter att Unga Klara kommit med en förfrågan om ekonomiska insatser från LTS för bidra till Unga Klaras aktiekapital när de går över till att vara ett fristående bolag (från Stockholms stadsteater). Frågan är inte längre aktuell. Unga Klaras nystartade vänförening har istället samlat ihop till aktiekapitalet.

Efter denna inledning delades deltagarna upp i en chefsgrupp och en politikergrupp för enskilda överläggningar.

Summering av förmiddagens diskussioner

Chefsgruppen:

- Ökat regionalt inflytande kan ge minskat inflytande för institutionerna. Vilken roll ska vi spela – farhågor och förhoppningar? Konstperspektivet.
- Bygga relationer till Länsmusikens samarbetsråd. Undersök innebörden i begreppet scenkonst. Mer samverkan även med dans.
- Framhåll vikten av beställarenheten – ett regionalt kulturråd – viktigt att det finns en lika kunnig nivå på regional nivå som på statlig nivå.
- Viktigt att länsinstitutionerna skaffar en bra plattform för diskussion och en stark position på regional nivå.
- Erfarenhetsutbyte om Skapande skola. Byteatern, Västerås m.fl. bidrog med erfarenheter. Bör vara ett tema för LTS på bibu i vår.

Politiker:

- en region har ett regionalt utvecklingsuppdrag, därför har vi en kulturnämnd (VG-region). Viktigt med kontakt med regionstyrelsen.
- Om man inte har råd måste man ändå förstärka sina resurser och få in sakkunskap från institutioner, folkbildning osv. Samverkan kan lösa en del.
- Hur kan vi tydligare arbeta tillsammans med folkbildning, folkhögskolor och bildningsförbund?
- Barns och ungas rätt till kultur genomsyrar många diskussioner. Men vi har ansvar även för vuxna. I en storstad kan vi nischa oss mera – men det går ju inte där det bara finns en institution som måste ha hela bredden.
- Kulturen ligger ofta före själva regionbildningen. Finns redan tjänstemannagrupper inför vissa regionbildningar – vi bör ta reda på vad de gör.
- Samverkan länsmusik, länsteater viktig. Tydligt uppdrag till LTS styrelse att arbeta vidare med detta.
- Skapande skola: Mer pengar och utökade åldrar. Vi måste jobba med området, flera goda exempel nämndes. Dela med oss! Första steget är att skolan ska söka pengarna – där kan vi hjälpa till. Lobbyverksamhet. Träffa skolledare – inbjuda till samarbete.
- Västra Götaland lyfte fram sitt arrangörsstöd. Politiker måste vara tydliga i sina uppdrag och riktlinjer. Måste hela tiden följa upp. Vad gör vi med dem som inte följer sina uppdrag?
- RIKSTEATERN: Adjungera till varandras styrelser – måste vara frivilligt. Bra att bjuda in ordförandena till vårmötet.

Erfarenhetsutbyte/skol exempel

Till höstmötet hade samtliga teaterchefer blivit ombudda att ta med ett exempel på hur teatern samarbetar med skolan och att presentera det på mötet. Alla teatrar berättade fem minuter var om detta – och det blev en mycket inspirerande eftermiddag. Alla exempel finns med som bilaga till minnesanteckningarna. Efter presentationerna fanns tid för gemensamma samtal.

Karin Parrot: Kalmar län håller på med en skolteaterstrategi som går ut på att alla ska se. Detta hänger också ihop med portföljmodellen – om man kan decentralisera besluten till där man befinner sig. Modellen *kan* ha sådana effekter.

Thomas Ohlsson: För oss politiker är det viktigt att vi med tydliga politiska mål talar om och skapar de resurser som behövs. Vi måste anvisa medel och ev. ta bort något annat.

Tomas Melander: Det handlar om att skapa en gemensam angelägenhet mellan regional nivå och kommuner. Måste satsas pengar från båda. Överenskommelsen bygger på att man spegelfinansierar vad man ska satsa på varje barn. Skolorna har blivit alltmer fast i kommunerna. Västernorrland tittar på Västra Götaland och Sörmland.

Johan Celander: Vill svära i kyrkan när det gäller Sörmland. Länet lägger ganska lite pengar på teater och musik. Om man skulle exportera modellen så skulle det inte längre finnas några producenter. Det kvantifierade målet är intressant – men inte modellen i övrigt.

Maria Weisby: Kan se problemen. Inte alldeles enkelt att upprätthålla – vilken mångfald har vi, hur ser fördjupningen ut?

Marie Feldtmann: Skulle vilja veta hur mycket varje teater producerar själv och vilken produktionsbudget varje produktion har. Skickar frågan till styrelsen.

Karin Jeppsson: En stor uppgift. Varje teater får i så fall skicka in uppgifterna, annars är det för omfattande – LTS kan nog inte ta på sig det.

Magdalena Bergfors: RIS-gruppen har tagit fram en standardkontoplan som Kulturrådet har utvecklat sin verksamhetsansökan efter. (RIS-gruppen är en ekonomichefsgrupp som arbetat med gemensamma redovisningsrutiner)

Johan Celander: Tror inte att man kommer att kunna mäta på produktionsnivå, det är inte standardiserat, om man t.ex. skulle vilja bryta ut barnproduktioner.

6 november

”Kulturen knackar på skolans dörr”

Ulla Wiklund, utvecklingskonsulent på Rikskonserter

Ulla Wiklund har en bakgrund som rytmiklärare, lärarutbildare på Musikhögskolan och som tjänsteman på Myndigheten för skolutveckling. Idag arbetar hon som utvecklingskonsulent på Rikskonserter, bl.a. med fortbildningsatsningen Tonspråk.

Ulla menar att det finns motstridiga utvecklingstendenser inom skolan just nu. Å ena sidan vill vanliga lärare utveckla sitt sätt att undervisa och det finns en stark opinion för estetiska lärprocesser. Samtidigt är de estetiska uttryckssätten på väg ut ur lärarutbildningen, en proposition är på väg (”Bäst i klassen - en ny lärarutbildning”, Prop. 2009/10:89 presenterades 11 februari 2010). Skolverket arbetar inte så mycket med utveckling idag – det har flyttats till kommunal nivå.

Inom satsningen Tonspråk samarbetar Rikskonserter med STIM/Svensk musik. Medverkar gör också högskolor, universitet, kulturskola, länsmusik, utbildningsförvaltning m.fl. Tonspråksdagar, en fortbildningsdag för lärare, har arrangerats på flera håll. En tonspråksdag handlar om alla estetiska språk – en upplevelse, föreläsningar, föreläsningar, workshops. På två år har processer startat i åtta regioner, information finns på www.tonsprak.se Det har också getts ut tre böcker om musik/kultur i skolan i samarbete med Utbildningsradion.

Ulla Wiklund fortsatte med att tala om ”Den lydiga kreativiteten” - till synes kreativa verksamheter som sker helt på de vuxnas villkor. Vad är barn och skapande egentligen?

Anledningen till att vi har musik i skolan är från början att vi ska kunna sjunga i kyrkan. Gullan Bornemarks barnvisor var en vändpunkt – det var lite mer barndom, men fortfarande uppmanade sångerna till att borsta tänderna.

Pedagogik är förmågan att inte ingripa. Att stödja barnet att utveckla en egen estetik och låta något ske.

Vad är barns eget skapande egentligen?

Skolans stora uppdrag är att gå från inläring till lärande. Att trycka in väldigt mycket, ge ifrån sig och bli bedömd är inläring. Forskning visar att ju mer man tränger in och ger ifrån sig desto mindre kommer man ihåg över tid. Det här sättet att lära ut har ingenting med lärande att göra.

Dagens styrdokument för skolan har gått över till begreppet lärande: perception, reflektion, produktion. Öppnar för många möjligheter att ta till vara barns tänkande i undervisning. Läraren måste släppa ifrån sig – men det handlar inte alls om att släppa ifrån sig ansvar. Det finns en fas av motstånd när man lär sig något nytt – då måste man reflektera och bearbeta.

Estetik är en inifrån gestaltad erfarenhet som kommer ut. Kirsten Drotner (professor i mediehistoria vid Syddanskt universitet) ställer frågan varför barn och unga alltid använder estetik för att hitta sin identitet? Det är viktigt att få göra det även i skolan.

Kulturen knacker på skolans dörr:

- skolan lånar kultur (inte med i betygssättning och individuella utvecklingsplaner)
- skolan har egen kultur (musikal, estetlärare m.m.)
- ämnesintegrering (jobbar ihop i arbetslagen)
- elevernas eget skapande och lärande (länka in elevernas erfarenheter)
- Alla elever, alla lärare, alla ämnen
- Profilklasser: kan dränera andra barns rätt till kultur i skolan

75 % av lärarna som undervisar i musik är vanliga klasslärare. Vi måste ha en lärarutbildning där lärare har en estetisk beredskap. Varje ämne i skolan har estetiska perspektiv.

Vad vet kulturen om skolans värdegrund, jämställdhet osv. Teatern är bättre än musiklivet, men man kan ändå möta ett förakt för lärarna. Vi måste ha respekt för varandra.

Estetiska lärprocesser är kopplat till kunskapsutveckling i alla ämnen, där man använder alla språk: de estetiska språken. Att barn inte förstår matematik idag beror på att man inte förstår att symbolerna gestaltar en teori. Att uppleva matematik skapar förståelse.

Om man skulle undervisa enligt läroplanerna skulle vi få en mycket bättre skola – men lärarutbildningen måste bli bättre.

Diskussion:

I Stockholm har man bildat ett samarbete mellan kultur och skola, Kulan. Läs mer på <http://www.kulan.stockholm.se/>

Vi behöver en utbildningspolitik och en kulturpolitik som hänger ihop. Lärare idag måste tillämpa forskning (aktuell pedagogisk forskning och hjärnforskning). Lärare måste vara mycket duktiga i sitt ämne – då kan man samverka med andra. Vi på politisk nivå måste diskutera vilket samhälle vi vill ha och ha visioner.

Kulturproppen och kulturutredningen har bra skrivningar om detta. Men det saknas viktiga delar: finns t.ex. inga pengar till fortbildning inom skapande skola.

Ulla önskar att kulturinstitutionerna fick i regleringsbrev att de måste öppna utbildningsavdelningar. En konstnärlig utvecklingsarena.

Lars Rejdnell: I grunden får vi fundera på hur vi kan jämföra oss med andra länder. I andra länder utbildar man t.ex. inte naturvetare utan att de också får en humanistisk grund. Vi bör ta efter den engelska modellen. Du gör det lite lätt för dig när du säger att det inte finns fortbildningspengar i Skapande skola – det finns ju ett Lärarlyft också – de måste kopplas samman.

Kulturrådet informerar

Efter diskussionen visades Plurals film om coachprojektet – med vissa tekniska missöden... Därefter hälsades våra gäster från Kulturrådet välkomna; ordförande Kerstin Brunnberg och enhetschefen Mika Romanus.

Kerstin Brunnberg: Intressant att se filmen! Att ni skapar nätverk ända ut till medborgarna i deras vardag. Drar en parallell till en verksamhet jag känner bättre – SR:s lokala kanaler. Fantastiskt det ni åstadkommer.

Jag var i Kalmar igår, på högskolan, för att tala om kultur. Kollade hur många som varit på museet och Byteatern. Institutionernas ambition – plikt – att vara öppna.

Kulturpropositionen – ser den som avstamp för något nytt, för saker som måste hända. Viktigt att poängtera vikten av att det finns pengar – om man menar allvar med att tala om kulturens betydelse. Allt det andra kommer om man ger resurser. Man måste närma sig konsten och kulturskaparna med större intresse av att se vad pengarna kan användas till.

Nu kommer direktiven för de första två utredningarna efter Kulturutredningen. Kulturrådet är nöjt med direktiven, vi kommer att vara mycket aktiva.

Kulturrådet är nöjt med uppdraget att utveckla formerna för samverkan. Ser behovet av mycket nära samverkan för att få många perspektiv, lösa saker tillsammans, skapa en kraft. Krävs en väldig öppenhet och generositet, respekt för de olika kunskaper som adderade är väldigt viktiga. Räknar med mothugg men inte svinhugg. Ansvarstagande för yttrandefrihet och konstens frihet. Barn och unga – inkörsporten till att konst skapas, tillgängliggörs och möter en publik.

Att hitta det nya och okända, som man inte vet om det är bra eller inte – Kulturbryggan kan användas – men för lite resurser. Behövs särskilda pengar för projekt som går åt helvete men som måste finnas. Annars stannar utvecklingen av. Det kan synas dyrt när något går åt pipan – men det blir billigt i längden.

Samarbete – för att sträva efter att hitta de smartaste lösningarna så att pengar används rätt. Samarbete ska ge mångfald. Byta idéer, höra många röster, låta olikheter komma fram.

Samarbete mellan Kulturrådet och kommuner/regioner: En tävling om vem som lägger mest. Låt oss bjuda över varandra och realisera det vi ställer i utsikt. Hur ska vi hantera de pengar som Kulturrådet har fått – för en gångs skull har vi fått en uppräknings. Styrelsen har diskuterat – vi vill medverka till att stödja utveckling, förnyelse, merparten ska ut direkt, men en del bör användas efter diskussion – vilka gemensamma åtaganden tycker vi bör göras? Det krävs idéer – vad ser vi, vad vill vi, vad har inte realiserats?

Kulturrådet kommer att satsa på:

- Interkulturellt/internationellt
- Barn och unga
- Kulturskaparnas villkor

Interkulturellt: Ibland är det obegripligt att det blir ett problem, det måste finnas mitt i verksamheten, och därför behövs tydliga mål. Vid varje diskussion måste aspekterna finnas med. Vid internationella möten behövs också resurser.

För att återgå till er verksamhet – det ser olika ut, ni ska finnas nära medborgarna. Skulle gärna vilja vara med när läskommittéerna arbetar – intressant att föra ut medialt också.

Vill bara avsluta med att vi har ett starkt och viktigt uppdrag: Vi ska skapa värden – som sätter sig i huvudet på medborgarna. Empowerment – en uppgift som också diskuteras i public service – medverka till att skapa skapande, upplysta medborgare med självförtroende, som inte är ängsliga för att vara med och påverka.

Diskussion:

Monica Sparby: Vi på institutionerna är rädda för att vi inte ska få diskutera med Kulturrådet när portföljmodellen införs.

Kerstin Brunnberg: Vi ska hitta nya modeller för en mer fördjupad dialog. Men vi är tydligt utpekade i utredningsdirektiven för portföljutredningen. Jag är stolt över vår kompetens. Vi ska vara en pådrivande kraft i samarbete och utveckling. Det som är tråkigt är analysmyndigheten – man förstår inte att det ligger kraft i att Kulturrådet tar fram statistik och underlag. För granskning finns Riksrevisionsverket.

Tomas Dahlberg: Hur kommer regionernas roll att se ut – vi är lite oroliga över vem som tar kulturfrågorna regionalt – blir det en nivå mellan oss och er?

Kerstin: Klart att det måste finnas direktkontakter. Men det ska också finnas en hemläxa för regionerna. Kulturrådet måste ta ansvar för att den regionala nivån talar med er – och har förståelse för er kompetens. Viktigt att vi alla är aktiva i den här utredningen och utbyter idéer. Hoppas att kunskapen ska växa hos alla dem som får ett ansvar i knäet.

Mika Romanus: Den nya utredningen ska ta fram förslag på hur förhandlingarna ska gå till. Vi kommer inte att fördela bidragen direkt – men vi måste ha kontakt och känna till verksamheten och hur verksamheterna kan uppfylla sina mål.

Tomas Dahlberg: Det behövs kompetensutveckling på regional nivå. Viktigt att vi fortfarande är med.

Kerstin: Uppräkningspengarna – dialog med er behövs. Vi släpper inte iväg allt till generell uppräkningspeng. Hur använder vi dem så strategiskt som möjligt? Projekt är alltid en nödutgång – men de kan också leda till utveckling, att kunna pröva saker.

Med Reventberg: Vi känner en väldig oro över att de kostnader som krävs för utveckling och utbildning kommer att tas från våra verksamhetsbidrag.

Kerstin: Därför är jag tveksam till analysmyndighet och allt som innebär att man måste bygga en ny struktur, som tar medel från verksamhet.

Mika: Vi har redan börjat tala om framtiden med de regionala huvudmännen i mer strukturerad form. Fyra avsiktsförklaringar undertecknade. Det ser mycket olika ut vilken kompetens som finns i regionerna, men intresset är stort. Vi kommer fortsätta med det arbetet. Efter utredningen kan vi se om vi behöver vidta fler åtgärder.

Kerstin: Viktig fråga var pengarna ska tas. Min enkla uppfattning är att de pengarna måste tas på den politiska nivån – inte från verksamhet.

Georg Andersson: Ett grundläggande problem är att vi får besked om de årliga anslagen där budgetåret redan har börjat. Innebär detta att ni håller inne med en del av uppräkningspengen ett ännu senare besked? Januari är redan sent.

Kerstin: Den första delen kommer att vara klar, men det vi håller inne kan bli ett senare besked. Vi tar med oss frågan för att hitta en smidig lösning.

Mia Frisk: SKL kommer att ha utbildningar. Det kommer att bli dubbla system när vissa går in i portföljen – blir det några skillnader?

Kerstin: Ser problemen, men det är ju inte meningen att det ska vara statiskt. Förhandlingarna ska leda till prioritering, argumentering och uppföljning. Hoppas få en diskussion om resurserna till kultur i valrörelsen. Klart att det måste vara en omfördelning – men det finns förstås risker med det. Det kommer att vara debatt om prioriteringar – och det ska det!

Gunnar Björk: Spår på den regionala röran. Kulturmiljöfrågorna hanteras av länsstyrelsen t.ex. Visst finns det risk att man ökar den regionala byråkratin. Reflektion: Bryssel – jämställdhet, miljö osv ska alltid finnas med, men kultur har vi inte fått in?

Kerstin: På SKL:s möte i Åre deltog en representant från EU. Kulturen finns väl beskriven från Maastricht och framåt, som en aspekt. Men visst borde det in i större omfattning. EU byggdes för att vi inte skulle starta nya krig – genom att bygga relationer. Finns det något som kan lösa Margot Wallströms problem så är det att satsa på kultur. Europarådet är bättre på att koppla ihop mänskliga rättigheter och kultur. Den här delen är mest ord i EU – och borde bli mer verkstad.

Monica Sparby: Kulturutredningen föreslog ju en treårsbudget – det skulle skapa lugn i våra verksamheter.

Mika: Står i direktiven att det ska vara så.

Kerstin: Håller med – att inte kunna planera är dyrt. Ett år är kort – i synnerhet i konstnärliga processer. Förstår precis er fråga.

Mika: Kommer att bli dubbla system till en början, man kommer inte att kunna genomföra förhandlingar med alla till 2011. Uppräkningen 2010 är 4,4 procent, men i övrigt finns inga reformmedel. En generell uppräknings ska göras, möjligt att en del förs över till utvecklingsbidragen och att andra prioriteringar kan göras i samband med fördelningen av verksamhetsanslaget.

Georg: Vi har sett det som en kompensation för många års urholkning, tycker inte att Kulturrådet ska gå in och manipulera med dem. Hur sker den bedömningen?

Kerstin: Kulturrådet har ett uppdrag att använda pengarna på bästa sätt – och det mandatet tänker vi ta. Det ska självklart göras utifrån kvalitetskriterier.

Bertil Lindström: I den här församlingen har vi egentligen aldrig talat om Assembly of European Regions. Där talas bl.a. om kulturfrågor – vi behöver kanske lära oss mer om det.

Portföljförhandlingarna: När portföljmodellen lanserades tänkte jag att det kommer att höja kulturpolitikernas status. Nu kommer de här personerna att vara mycket betydelsefulla för att hävda våra regioners intressen – en möjlighet för den som vill göra sig kompetent. Mer möjligheter än problem.

Kerstin: Håller med. Kan se en fara i alltför mycket resande och konfererande om det inte finns en tydlig inriktning och resultat.

Tomas M: Om reaktionen på uppräkningsen. Just den här gruppen var de som fick bära hela kostnaden för införandet av projektbidrag 1996.

Kerstin: Om man tar från dig och ger till en kollega så kan det vara motiverat – det ska ut i verksamhet, inte någon annanstans. Ni kanske ska fördela ut det mellan er. Intentionen är att skapa språngbrädor.